

Školitelský posudek diplomové práce Lucie Horčíkové: Jan Opolský a jeho prozaické dílo v dobovém literárním kontextu

Autorka předkládané práce přiznává, že se motivačním impulsem pro ni stal čtenářský úchvat nad texty, zařazenými Ivanem Slavíkem, jenž vybavil nejednoho autora z temnot zapomnění, do výboru Představení v soumraku (1968). Onen úchvat Lucii Horčíkovou neopustil, jak patrně, ani v průběhu pracného excerpování Opolského díla, které se stalo východiskem k prvotnímu pokusu o celistvější uchopení. Vzhledem k tomu, že se tu jedná o dílo jen málo se proměňující v čase, nebylo potřebné zmocňovat se ho vývojově – postihovat různé vývojové fáze. Bylo naopak žádoucí pokusit se o synchronní, průřezový přístup. Kriteria pro výklad a vyhodnocení estetických kvalit jsme spolu s autorkou předkládané práce nehledaly v teoretických konceptech, nýbrž vyvozovaly ze samotného charakteru unikátního díla, sestávajícího z několika souborů krátkých próz – „prozaických miniatur“. Ona kriteria měla postihnout stylovou osobitost autora, který sice v počáteční fázi své tvůrčí cesty souvisí, jak autorka stručně formulovala, s dekadentně symbolistní poetikou (předně artistním zaměřením na rovině tematické i volbou výrazových prostředků), avšak v důsledku principiální neměnnosti utkvělo jeho dílo v čase, jemuž se modernistické a avantgardní trendy stále více vzdalovaly. Unikátnost Opolského díla však spočívá hlavně a především v úzkém sepětí s výtvarnou sférou a sférou uměleckých řemesel. Malba slovem a slovní reevokace řemeslných a estetických kvalit uměleckých děl neslovesných nemá vlastně v české literatuře obdoby. Klademe si proto otázku, proč tato osobitá literární hodnota zůstala opominuta i v době, kdy se dekadentní estetismus dočkal plné rehabilitace a secese se svým důrazem na užitá umění se stala přímo módní záležitostí.

Jak patrně z rozvržení dílčích témat předkládané práce, vychází interpretační hlediska a kriteria z oboru malířského a umělecky řemeslného. Autorka dokládá výrazově bohatá slovesná ztvárnění a funkci světla i barvy; dále mnohé tematizace (odborně fundované) malířství, sochařství, řezbářství, knihařství. Zhodnocuje autorovo deskriptivní mistrovství – nepopisné, ale výrazně imaginativní, vyznačující se nezřídka vysokým stupněm smyslové expresivity. Opolského popisy současně vykazují odbornou fundovanost, znalost nejrůznějších materiálů, technik malířských, sochařských i řemeslných. Lucie Horčíková uvádí a komentuje příklady interiérových „maleb“, tedy popisového zmocňování se různých prostorů, vybavených vzácnými objekty, pozornost věnuje také krajinomalbě, která se blíží dekadentnímu pojetí „krajiny – duše“. V prózách s převládající staticností se pozornost věnuje světu předmětností (předmětných entit) a jejich ožívování – třeba působením světla či zaznamenáním podivuhodných metamorfóz (řekla bych, že nominalita a fenomenalita věcí je tu akcentována ve vzácné – zážitkové – jednotě). Předkládaná práce si všímá také zasvěceného portrétování (výkladu a osobně zaujaté interpretace) uměleckých osobností různých epoch, toho, jak Opolský nahlíží na úděl umělce, na dilemata provázející tvůrčí hledačství.

Když bych měla shrnout svůj celostní dojem z práce Lucie Horčíkové, pak bych její přístup připodobnila k zasvěcenému a empatickému průvodcovství, které se tu uskutečňuje v pomyslném prostoru, v jakési galerii prozaických obrazů, jejichž výtvarně-slovesná invence sice nemohla být zatím představena a vyložena v úplnosti, ale i zúžený výběr a forma utříděné prezentace, pro níž jsou velmi potřebné vhodně zvolené ukázky z textů, splňuje prvotní záměr – přesvědčit o nadčasové hodnotě opomíjeného autora. Současně se ovšem nabízí otázka dalšího zkoumání, toho všeho, co předkládaná práce ještě nenaplňuje. Jen heslovitě uvedme některé náměty:

- dopracování kontextového zařazení, které slibuje název práce
- systematizace a diferenciací velké množiny popisových segmentů

- doplnění kunsthistorických údajů a informací vztahujících se k jednotlivým uměleckým osobnostem a citovaným dílům
- zkoumat a zvážit do jaké míry Opolský souvisí s expresionistickou stylovou tendencí (např. výrazovou hyperbolizací, tématem masky a rozkladu)

Práci Lucie Horčíkové doporučuji k obhájení a navrhuji známku velmi dobrou.

Doc. Marie Mravcová